

Ieškovas: Ieškovas: UAB "Grėsmės nacionaliam saugumui", į.k. 305440939, Moliakalnio 86, Vilnius

Ieškovo atstovas : Aurimas Drižius, ak. 36808110026, Moliakalnio 86, Vilnius,
llredakcija@gmail.com

advokatas Antanas Bartusevičius

Atsakovas:

Atsakovas: UAB „Norfos mažmena“, Juridinio asmens kodas 110778328, Buveinės adresas
Savanorių pr. 176B, LT-03154 Vilnius Vadovas Audrius Pocevičius, El. paštas: norfa@norfa.lt

Trečiasis asmuo : "Litpresa", Įmonės kodas 225430990, Švitrigailos g. 11E, LT-03228 Vilnius

KASACINIS SKUNDAS

Dėl spaudos sunaikinimo ekonominėmis priemonėmis ir Vilniaus apygardos teismo nutarties civilinėje byloje Nr. e2S-349-967/2025, priimtos 2025 m. kovo 13 d.

Vilnius, 2025-04-04

Kasacinio skundo suma:

2060 eurų

Civilinė byla Nr. e2-36944-465/2024

Vilniaus miesto apylinkės teismas civilinėje byloje Nr. e2-36944-465/2024 gruodžio 9 d. 2024 m. nutartimi, o Vilniaus apygardos teismas civilinėje byloje Nr. e2S-349-967/2025 2025 m. kovo 13 d. nutartimi atsisakė priimti nagrinėti mano skundą dėl Europos reglamento ir Europos parlamento priimto Europos žiniasklaidos laisvės akto šiurkštaus pažeidimo.

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 288 straipsnis. Reglamentai nurodo:

PAGRINDINIAI ASPEKTAI

Reglamentai yra Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 288 straipsnyje apibrėžti teisės aktai. Jie yra visuotinai taikomi, jų tekstas privalomas visas, ir jie yra tiesiogiai taikomi visose ES

valstybėse narėse.

Reglamentas yra visuotinai taikomas abstrakčioms asmenų kategorijoms (neįvardytiems asmenims) ir yra privalomas visas. Priešingai, sprendime gali būti nurodytas adresatas, todėl toks sprendimas yra privalomas tik tam adresatui.

Asmenys, kuriems reglamentas taikomas, privalo visapusiškai jo laikytis. Reglamentas yra taikomas tiesiogiai. Tai reiškia, kad: jis taikomas iš karto po jo įsigaliojimo valstybėse narėse ir tam nereikia jo perkelti į nacionalinę teisę; jis gali sukurti asmenims teises bei pareigas ir jie gali juo tiesiogiai remtis nacionaliniuose teismuose; asmenys gali remtis reglamentu savo santykiuose su kitais asmenimis, valstybėmis narėmis ir ES institucijomis.

Reglamentas įsigalioja jame nustatytą dieną arba, jeigu tokia diena nenustatyta, praėjus 20 dienų nuo jo

paskelbimo Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje. Reglamentai vienu metu, automatiškai ir vienodai taikomi visoje ES.

<https://eur-lex.europa.eu/LT/legal-content/summary/european-union-regulations.html>

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2024/1083, kuriuo nustatoma bendra žiniasklaidos paslaugų vidaus rinkoje sistema ir iš dalies keičiama Direktyva 2010/13/ES (Europos žiniasklaidos laisvės aktas) nurodo, kad :

64 punktas : žiniasklaida atlieka lemiamą vaidmenį formuojant viešąją nuomonę ir teikiant piliečiams informaciją, kuri yra aktuali aktyviam dalyvavimui demokratiniuose procesuose. Todėl valstybės narės, nepriklausomai nuo pagal konkurencijos teisę atliekamų vertinimų, turėtų nacionalinėje teisėje numatyti taisykles ir procedūras, kad būtų sudarytos sąlygos įvertinti koncentraciją žiniasklaidos rinkoje, galinčią daryti reikšmingą poveikį žiniasklaidos pliuralizmui ir redakcinei nepriklausomybei. Tame kontekste žiniasklaidos pliuralizmas turėtų būti suprantamas kaip galimybė turėti prieigą prie įvairių žiniasklaidos paslaugų ir žiniasklaidos turinio, atspindinčių nuomonių, jas reiškiančių subjektų ir analizės įvairovę.

Nacionalinės taisyklės ir procedūros gali turėti įtakos laisvei teikti žiniasklaidos paslaugas vidaus rinkoje ir turi būti tinkamai apibrėžtos, skaidrios, objektyvios, proporcingos ir nediskriminacinės.

Koncentracija žiniasklaidos rinkoje, kuriai taikomos tokios taisyklės, turėtų būti suprantama kaip koncentracija, dėl kurios vienas subjektas gali įgyti žiniasklaidos paslaugų kontrolę atitinkamoje rinkoje arba gali turėti joje reikšmingų interesų ir todėl daryti didelę įtaką viešosios nuomonės formavimui tam tikroje žiniasklaidos rinkoje vienoje ar keliuose valstybėse narėse. Svarbus kriterijus, į kurį reikia atsižvelgti, yra toje rinkoje dėl žiniasklaidos rinkos koncentracijos sumažėjęs konkuruojančių nuomonių skaičius.

Šioje byloje atsakovas UAB "Norfos mažmena" tiesiogiai ir grubiai pažeidė Europos parlamento priimtą Europos žiniasklaidos laisvės aktą, 2022 m. vasario mėnesį išmesdamas iš savo prekybos tinklo "Norfa" tris nacionalinius laikraščius "Respublika", "Vakaro žinias" ir "Laisvą laikraštį".

Tai buvo organizuota ataka prieš laisvą spaudą, nes tuo pat metu visi prekybos tinklai atsisakė prekiauti minėtais leidiniais, o valstybės kontroliuojamas AB "Lietuvos paštas" oficialiai atsisakė priimti šių leidinių prenumeratą.

Nors minėti leidiniai nepadarė jokios teisės akto pažeidimo, jie buvo sunaikinti ekonominėmis priemonėmis, uždraudžiant skaitytojams juos įsigyti ar prenumeruoti.

<https://www.vz.lt/rinkodara/medijos/2022/02/28/iki-del-dezinformacijos-atsisake-respublikos-i-r-vakaro-ziniu>

<https://www.delfi.lt/m360/naujausi-straipsniai/iki-ir-rimi-atsisako-prekybos-leidiniais-respublika-ir-vakaro-zinios-89579487>

Kitokia nei valdžios skelbiama nuomonė buvo paskelbta "dezinformacija", nors nieko panašaus minėtuose leidiniuose nėra ir nebuvo. Tiesiog valdžia nusprendė sunaikinti bet kokią dar likusią laisvą spaudą, palikti vieną teisingą leidinį "Lietuvos rytas".

Atsakovas "Norfos mažmena" tiesiog nurodė trečiam asmeniui UAB "Litpresa", su kuriuo ieškovas buvo sudaręs sutartį dėl "Laisvo laikraščio" platinimo "Norfos" tinkle, išmesti šiuos leidinius iš tinklo, ir paaiškino, kodėl tai reikia padaryti "tai reikėjo padaryti jau seniai".

Kitaip sakant, atsakovas tiesiogiai įsikišo į spaudos darbą dėl jos skelbiamo turinio, kitaip sakant, atsakovas tiesiogiai darė įtaką ieškovui ekonominėmis priemonėmis, uždrausdamas prekybos tinkle platinti spaudos leidinį "Laisvas laikraštis" ir kitus laikraščius, ir taip tiesiogiai kišosi į redakcijos redakcinius sprendimus, versdamas pakeisti leidinio turinį.

Kad atsakovas kišosi į leidinio turinį, jis pats net neslėpė, pareikšdamas, kad šis sprendimas brendo jau seniai : "tai reikėjo padaryti jau seniai".

Tai akivaizdus minėto reglamento 2024/1083 pažeidimas, nes šis žingsnis smarkiai sumažino žiniasklaidos pliuralizmą ir smarkiai sumažėjo konkuruojančių nuomonių skaičius.

Tai, kad atsakovas tiesiogiai kišosi į leidinio turinio, matosi iš motyvo, kodėl reikėjo sunaikinti "Laisvą laikraštį", ir ką pripažino pats atsakovas : "tai reikėjo padaryti jau seniai". Toks atsakovo motyvas įrodo, kad tai buvo tyčinis veiksmas, tyčinis kišimasis į spaudos darbą, ir pats atsakovas nurodo, kad jau seniai reikėjo uždaryti laisvą spaudą.

Negana to, kad toks sprendimas pažeidžia Europos reglamentą, tai taip pat neabejotinas Europos žiniasklaidos laisvės akto pažeidimas.

II SKYRIUS

ŽINIASKLAIDOS PASLAUGŲ TEIKĖJŲ IR ŽINIASKLAIDOS PASLAUGŲ

GAVĖJŲ TEISĖS IR PAREIGOS

3 straipsnis

Žiniasklaidos paslaugų gavėjų teisė

Valstybės narės gerbia žiniasklaidos paslaugų gavėjų teisę turėti prieigą prie įvairaus redakciniu požiūriu nepriklausomo žiniasklaidos turinio ir užtikrina, kad būtų nustatytos šį reglamentą atitinkančios pagrindinės sąlygos, kuriomis ta teisė būtų apsaugota, laisvo ir demokratinio diskurso naudai.

4 straipsnis

Žiniasklaidos paslaugų teikėjų teisės

1. Žiniasklaidos paslaugų teikėjai turi teisę vykdyti savo ekonominę veiklą vidaus rinkoje be apribojimų, išskyrus tuos, kurie leidžiami pagal Sąjungos teisę.

2. Valstybės narės gerbia veiksmingą žiniasklaidos paslaugų teikėjų redakcinę laisvę ir nepriklausomybę jiems vykdant savo profesinę veiklą. Valstybės narės, įskaitant jų nacionalines reguliavimo institucijas ir įstaigas, negali kištis į žiniasklaidos paslaugų teikėjų redakcinę politiką ir redakcinius sprendimus arba bandyti juos paveikti.

Europos Vadovų taryba apie žiniasklaidos laisvę yra taip pasisakiusi:

<https://www.consilium.europa.eu/lt/policies/media-freedom-eu/>

Žiniasklaidos laisvė ES

Kadangi daugelyje pasaulio šalių laisva žiniasklaida susiduria su iššūkiais, naujais pasiūlymais siekiama labiau sustiprinti žiniasklaidos laisvę ES. Žiniasklaidos laisvė ir pliuralizmas yra ypač svarbi demokratijos ir ES piliečių pagrindinių teisių dalis. Tikra demokratija neįmanoma be laisvos žiniasklaidos, prižiūrinčios esančiuosius valdžioje. Žiniasklaida yra vienas pagrindinių stabdžių ir atsvarų sistemos, kuria grindžiamas demokratinis valdymas, ramsčių. Todėl nukrypimas į autoritarinį valdymą dažnai prasideda nuo to, kad užsimojama prieš nepriklausomą žiniasklaidą. Per pastaruosius keletą dešimtmečių ne viena pasaulio valstybė žengė šiuo keliu, naudodama prievartą, o dažnai ir smurtą, žiniasklaidos priemonėms ir pavieniams žurnalistams persekioti.

Atsakovo veiksmas uždrausti prekiauti trimis opoziciniais leidiniais - "Respublika", "Vakaro žiniomis" ir "Laisvu laikraščiu" - yra tiesioginis minėto Europos reglamento pažeidimas, nes

apriboja spaudos laisvę, nuomonių įvairovę, ir taip kryptingai nukrypimą.

Teismas apskritai nieko nepasisakė dėl minėtų teisės aktų pažeidimų, nors ir žinojo, kad Europos Sąjungos teisės aktai išvardyti SESV 288 straipsnyje. Tai reglamentai, direktyvos, sprendimai, rekomendacijos ir nuomonės.

CPK 5 str. nurodo, kad teismas, nagrinėdamas bylas, taiko Europos Sąjungos teisės normas ir vadovaujasi Europos Sąjungos teisminių institucijų sprendimais, prejudiciniais sprendimais Europos Sąjungos teisės aktų aiškinimo ir galiojimo klausimais.

Teismas apskritai atsisakė nagrinėti skundą ir pasisakyti dėl jo motyvų, neva jis jau buvo išnagrinėtas civilinėje byloje Nr. . 2-11103-1154/2022.

Nors skundo pagrindas ir dalykas yra visai skirtingas - tai yra Europos reglamento ir Europos spaudos laisvės akto pažeidimas. Teismas nieko dėl šių aplinkybių nepasisakė, todėl tai laikytina esminiu CPK pažeidimu.

Minėtos aplinkybės - išpuolis prieš spaudos laisvę uždariant tris leidinius yra esminis Europos reglamento pažeidimas ir šios aplinkybės niekada nevo teismo vertintos ir teismas šias aplinkybes nutylėjo.

Nors teismui šiuo požiūriu nėra būtina detalai pasisakyti dėl kiekvieno pareikšto argumento, tačiau teismai privalo tinkamai išnagrinėti ir pasisakyti dėl esminių bylos šalių argumentų. EŽTT taip pat atkreipė dėmesį, kad pareiga teismams tinkamai motyvuoti priimamus sprendimus yra įtvirtinta ir Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse bei Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje.

Remdamasis išdėstytu, Europos Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 288 straipsniu, EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTU (ES) 2024/1083, CPK 329 str. prašau panaikinti skundžiamą Vilniaus miesto apylinkės teismo nutartį ir priimti ieškinį nagrinėti.

CPK 346 str. nurodo, kad nutarčių peržiūrėjimo pagrindas yra materialinės ar procesinės teisės normų pažeidimas, turintis esminės reikšmės vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, jeigu šis pažeidimas galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui;

Kaip žinia, šioje byloje kalba eina apie spaudos laisvę ir apie jos sunaikinimą Lietuvos Respublikoje. Jeigu teismams ar valdžiai nepatinka tam tikri leidiniai, kurie juos kritikuoja, nereikia, kad reikia juos sunaikinti ir įvesti diktatūrą. Tuo labiau, kad laisvos spaudos sunaikinimas ekonominėmis priemonėmis uždariant leidinius ir neleidžiant jų platinti yra akivaizdus tiek Visuomenės informavimo įstatymo, numatančio, kad valstybė sudaro visiems spaudos leidiniams vienodas sąlygas konkuruoti, tiek ir Konkurencijos įstatymo pažeidimas. Ne "Maximos" ar "Norfos" prekybininkams spręsti, kokius leidinius skaitytojams skaityti. Tai yra ne prekybininkų, o skaitytojų pasirinkimas.

Europos Sąjungos reglamentai yra privalomi Lietuvos teismams.

Europos Sąjungos reglamentai yra tiesiogiai taikomi visose ES valstybėse narėse, įskaitant Lietuvą, ir tampa sudedamąja valstybės vidaus teisinės sistemos dalimi[1]. Tai reiškia, kad Lietuvos teismai privalo taikyti ES reglamentus nagrinėdami bylas, kurioms šie reglamentai yra aktualūs.

Svarbu pažymėti, kad Lietuvos teismai, taikydami ES teisę, turi teisę ir pareigą kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą dėl prejudicinio sprendimo priėmimo, jei kyla klausimų dėl ES teisės aiškinimo ar galiojimo.

Teismas atsisakė nagrinėti skundą, nepasisakęs nė dėl vieno jo motyvo, niekaip nevertinęs nei Europos reglamento, Europos parlamento ar Spaudos laisvės akto reikalavimų. Išvada, kad neva ši byla jau išnagrinėta civilinėje byloje Nr. 2-11103-1154/2022 priimtu ir įsiteisėjusiu sprendimu yra visiškai nepagrįsta.

Remiantis išdėstytu ir Europos reglamentu, prašau teismo panaikinti skundžiamą Vilniaus apygardos teismo nutartį ir gražinti ieškinį nagrinėti iš naujo, arba ieškinį patenkinti.

Neprašau nagrinėti bylos žodinio proceso tvarka. Pageidauju procesinius dokumentus gauti elektroninių ryšių priemonėmis

Byla bus vedama per advokatą Antaną Bartusevičių

Trimitų g. 6-39, LT-09318 Vilnius

+370 610 00 106

antanas.bartusevicius@gmail.com

Kasatoriaus vardu ir interesais:

The image shows a handwritten signature in blue ink, which appears to be 'A. Bartusevičius'. To the right of the signature is a circular blue notary seal. The seal contains the text 'ANTANAS BARTUSEVIČIUS' around the top edge and 'ADVOKATAS' around the bottom edge. In the center of the seal is a stylized monogram, possibly 'AB', with the word 'VOCES' written below it.

Advokatas dr. Antanas Bartusevičius

Aurimas Drižius